O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

SHOKOLAD VA SHOKOLAD MAHSULOTLARI UCHUN STANDART

(Codex Stan 87:1981, IDT)

Rasmiy nashr

O‘zbekiston standartlar instituti
Toshkent

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

So‘zboshi

1 O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan **ISHLAB CHIQILDI.**

2 O‘zbekiston standartlar institutining 2026-yil 21 iuyldagi 26/XSt-26-sonli buyrug‘i bilan **TASDIQLANDI.**

3 Ushbu standart Codex Stan 87:1981 “Standard for chocolate and chocolate products” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida chop etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston hududida rasmiy tarqatish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

2022-yilgi o‘zgartirishlar

2022-yil dekabr oyida Kodeks Alimentarius Komissiyasining qirq beshinchi sessiyasida qabul qilingan qarorlardan so‘ng standart matniga quyidagi o'zgartirish kiritildi.

Sahifa	Manzil	Oldingi tahrirdagi matn	O‘zgartirilgan tahrirdagi matn
8	5.3-bo‘lim Chakana savdo uchun mo‘ljallanmagan idishlarni tamg‘alash	Ushbu Standartning 5.1 va 5.2-bo‘limlarida va Tayyorlangan Oziq-ovqat mahsulotlarini tamg‘alash bo‘yicha Umumiy Standartning 4-bo'limida talab qilinadigan ma’lumotlar idishda yoki unga ilova qilingan hujjatlarda ko'rsatilishi kerak, faqat mahsulot nomi, partiya identifikatsiyasi va ishlab chiqaruvchi, qadoqlovchi, distribyutor va/yoki import qiluvchining nomi va manzili qadoqda ko‘rsatilishi kerak. Biroq, partiya identifikatsiyasi, ishlab chiqaruvchi, qadoqlovchi, distribyutor va/yoki import qiluvchining nomi va manzili identifikatsiya belgisi bilan almashtirilishi mumkin, agar bunday belgi ilova qilingan hujjatlar bilan aniq identifikatsiya qilinishi mumkin bo‘lsa.	Chakana savdo bo‘lmagan idishlarni etiketlash Oziq-ovqat mahsulotlarining chakana savdo bo‘lmagan idishlarini etiketlash bo'yicha umumiy standartga (CXS) muvofiq bo‘lishi kerak.

Ushbu standartni talqin qilish yoki qo‘llashda tushunmovchiliklar yuzaga kelganda standartning asli yozilgan tillarning biridan foydalanish tavsiya etiladi

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

SHOKOLAD VA SHOKOLAD MAHSULOTLARI UCHUN STANDART

СТАНДАРТ ДЛЯ ШОКОЛАДА И ШОКОЛАДНЫХ ИЗДЕЛИЙ.

STANDARD FOR CHOCOLATE AND CHOCOLATE PRODUCTS

Amalga kiritish sanasi: 2026 yil 1-avgustdan

1 Qo‘llanish doirasi

Ushbu standart inson iste’moli uchun mo‘ljallangan va 2-bo‘limda keltirilgan shokolad va shokolad mahsulotlariga nisbatan qo‘llaniladi. Shokolad va shokolad mahsulotlari shakar qo‘shilgan kakao va kakao mahsulotlaridan tayyorlanishi kerak va tarkibida shirinlashtiruvchılar, sut mahsulotlari, xushbo‘ylashtiruvchi moddalar va boshqa oziq-ovqat mahsulotlari bo‘lishi mumkin.

2 Tavsif va tarkibning asosiy omillari

Shokolad - bu quyida keltirilgan tavsiflarga mos keladigan va 1-jadvalda umumlashtirilgan bir xil mahsulotlarning umumiy nomi. U kakao materiallaridan yetarli ishlab chiqarish jarayoni orqali olinadi, hamda sut mahsulotlari, shakar va/yoki shirinlashtiruvchılar va ushbu standartning 3-bo‘limida keltirilgan boshqa qo‘shimchalar bilan birlashtirish mumkin. Turli xil shokolad mahsulotlarini tayyorlash uchun boshqa iste’molbop oziq-ovqat mahsulotlari qo‘shilishi mumkin, bundan qo‘shilgan un va kraxmal (ushbu standartning 2.1.1.1 va 2.1.1.2-bo‘limlarida ko‘rsatilgan mahsulotlar mustasno) hamda sut yog‘idan tashqari hayvon yog‘lari mustasno. Ushbu qo‘shimchalar 5-bo‘limdagi tamg’alash qoidalariga muvofiq tayyor mahsulotning umumiy og‘irligining 40% bilan cheklanadi.

Kakao yog‘idan tashqari o‘simlik yog‘larining qo‘shilishi, kakao mahsulotlarining minimal miqdorini kamaytirmasdan, boshqa qo‘shilgan oziq-ovqat moddalarining umumiy og‘irligi chegirib tashlanganidan keyin tayyor mahsulotning 5% dan oshmasligi kerak. Vakolatli organlar talab qilgan hollarda, ushbu maqsadda ruxsat etilgan o‘simlik yog‘larining turi amaldagi qonun hujjatlarida belgilanishi mumkin.

2.1 Shokolad turlari (tarkibi)

2.1.1 Shokolad

2.1.1.1 Shokolad (ayrim hududlarda achchiq-shirin shokolad, yarim shirin shokolad**,** qora shokolad yoki “chocolat fondant” deb ham ataladi) quruq modda asosida hisoblaganda, kamida 35% umumiy kakao moddalarini o‘z ichiga olishi kerak, shundan kamida 18% kakao yog‘i va kamida 14 % yog‘siz quruq kakao moddalaridan iborat bo‘lishi lozim.

2.1.1.2 Pishiriq uchun shokoladi (Chocolate a la taza)— ushbu standartning 2.1.1-bo‘limida tavsiflangan mahsulot bo‘lib, uning tarkibida ko‘pi bilan 8 % (m/m) bug‘doy, makkajo‘xori yoki guruch uni va/yoki kraxmali bo‘lishi mumkin.

Rasmiy nashr

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

2.1.2 Shirin shokolad

2.1.2.1 Shirin shokolad tarkibida quruq moddaga nisbatan kamida 30% quruq kakao moddalari bo‘lishi kerak, shundan kamida 18% kakao yog‘i va kamida 12% yog'siz quruq kakao moddalari bo‘lishi kerak.

2.1.2.2 Oilaviy pishirish shokolad— ushbu standartning 2.1.2-bo‘limida tavsiflangan mahsulot bo‘lib, uning tarkibida ko‘pi bilan 18 % (m/m) bug‘doy, makkajo‘xori yoki guruch uni va/yoki kraxmali bo‘lishi mumkin.

2.1.3 Qoplama shokolad

Qoplama shokolad quruq modda asosida hisoblanganda, tarkibida kamida 35% umumiy kakao moddalari bo‘lishi kerak. Ushbu miqdorning kamida 31%i kakao yog‘i va kamida 2,5% yog‘siz quruq kakao moddalaridan iborat bo‘lishi lozim.

2.1.4 Sutli shokolad

Sutli shokolad quruq modda asosida hisoblanganda, tarkibida kamida 25 % kakao moddalari (shu jumladan, kamida 2,5% yog‘siz quruq kakao moddalari) bo‘lishi kerak. Shuningdek, uning tarkibida belgilangan eng kam miqdorda 12 % dan 14 % gacha quruq sut moddalari (shu jumladan, kamida 2,5% dan 3,5 % gacha sut yog‘i) bo‘lishi lozim.

Quruq sut moddalari va sut yog'ining minimal miqdori amaldagi qonunchilikka muvofiq vakolatli organ tomonidan belgilanadi. “Quruq sut tarkibidagi moddalar” sut tarkibidagi moddalarni ularning tabiiy nisbatlarida qo‘shishni anglatadi, faqat sut yog‘i qo‘shilishi yoki olib tashlanishi mumkin.

Agar vakolatli organ tomonidan talab etilsa**,** kakao yog‘i va sut yog‘ining umumiy miqdori uchun ham eng kam miqdor belgilab qo‘yilishi mumkin.

2.1.5 Oilaviy sutli shokolad

Oilaviy sutli shokolad quruq modda asosida hisoblanganda, tarkibida kamida 20% kakao moddalari (shu jumladan, kamida 2,5% yog‘siz quruq kakao moddalari) va kamida 20% quruq sut moddalari (shu jumladan, kamida 5% sut yog‘i) bo‘lishi kerak.

“Quruq sut moddalari” deganda sut tarkibiy qismlarining tabiiy nisbatlarda qo‘shilishi tushuniladi, bunda faqat sut yog‘i qo‘shilishi yoki olib tashlanishi mumkin**.**

Agar vakolatli organ tomonidan talab etilsa**,** kakao yog‘i va sut yog‘ining umumiy miqdori uchun ham eng kam miqdor belgilab qo‘yilishi mumkin.

2.1.6 Sutli qoplama shokolad

Sutli qoplama shokolad quruq modda asosida hisoblanganda, tarkibida kamida **25** % kakao moddalari (shu jumladan, kamida 2,5% yog‘siz quruq kakao moddalari) va kamida 14% quruq sut moddalari (shu jumladan, kamida 3,5% sut yog‘i) bo‘lishi kerak. Shuningdek, uning umumiy yog‘ miqdori kamida 31% bo‘lishi lozim.

“Quruq sut moddalari**”** deganda sut tarkibiy qismlarining tabiiy nisbatlarda qo‘shilishi tushuniladi, bunda faqat sut yog‘i qo‘shilishi yoki olib tashlanishi mumkin.

2.1.7 Boshqa shokolad mahsulotlari

2.1.7.1 Oq shokolad

Oq shokolad quruq modda asosida hisoblanganda, tarkibida kamida 20% kakao yog‘i va kamida 14% quruq sut moddalari bo‘lishi kerak (shu jumladan, sut yog‘ining eng kam miqdori amaldagi qonunchilikka muvofiq vakolatli organ tomonidan belgilangan 2,5% dan 3,5% gacha bo‘lishi lozim).

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

“Quruq sut moddalari**”** deganda sut tarkibiy qismlarining tabiiy nisbatlarda qo‘shilishi tushuniladi, bunda faqat sut yog‘i qo‘shilishi yoki olib tashlanishi mumkin**.**

Agar vakolatli organ tomonidan talab etilsa**,** kakao yog‘i va sut yog‘ining yig‘indisi uchun eng kam miqdor ham belgilanishi mumkin**.**

2.1.7.2 Fundukli shokolad

“Fundukli” (yoki “Fundukli” so‘zidan hosil qilingan boshqa nomlar bilan ataluvchi) shokolad — birinchidan, tarkibida umumiy quruq kakao moddalari miqdori kamida 32% bo‘lgan, shu jumladan kamida 8% yog‘siz quruq kakao moddalari mavjud bo‘lgan shokoladdan; ikkinchidan esa, mahsulot tarkibidagi funduk miqdori 20% dan kam bo‘lmagan va 40% dan ko‘p bo‘lmagan darajada mayin maydalangan funduk qo‘shilishi orqali olinadigan mahsulotdir.

Quyidagilar qo‘shilishi mumkin:

a) Sut va/yoki bug‘latish yo‘li bilan olingan quruq sut moddalari shunday nisbatda qo‘shilishi mumkinki, tayyor mahsulot tarkibidagi quruq sut moddalari miqdori 5 % dan oshmasligi kerak.

b) Bodom, funduk va boshqa yong‘oq turlari (butun yoki bo‘laklangan holda) shunday miqdorda qo‘shilishi mumkinki, ular maydalangan funduk bilan birgalikda mahsulotning umumiy og‘irligining 60%idan oshmasligi kerak**.**

2.1.7.3 Fundukli sutli shokolad

“Fundukli” (yoki “Fundukli” so‘zidan hosil qilingan boshqa nomlar bilan ataluvchi) sutli shokolad — birinchidan, tarkibida kamida 10% quruq sut moddalari bo‘lgan sutli shokoladdan; ikkinchidan esa, mahsulot tarkibidagi funduk miqdori 15% dan kam bo‘lmagan va 40% dan ko‘p bo‘lmagan darajada mayin maydalangan funduk qo‘shilishi orqali olinadigan mahsulotdir.

“Sut quruq moddalari**”** — sut tarkibiy qismlarining tabiiy nisbatlardagi qo‘shilishini anglatadi, bunda sut yog‘i qo‘shilishi yoki chiqarib tashlanishi mumkin**.**

Agar vakolatli organ tomonidan talab etilsa**,** kakao yog‘i va sut yog‘ining umumiy miqdori uchun ham eng kam miqdor belgilanishi mumkin**.**

2.1.7.4 Shokolad para mesa (oshpazlik shokoladi)

Shokolad para mesa **(**oshpazlik shokoladi) — shakar zarrachalarining o‘lchami 70 mikrondan katta bo‘lgan, tozalanmagan shokoladdir**.** bu tarkibidagi shakarning donadorlik o‘lchami (zarrachalari hajmi) 70 mikrondan katta bo‘lgan tozalanmagan shokolad.

2.1.7.4.1 Shokolad para mesa (oshpazlik shokoladi)

Shokolad para mesa **(**oshpazlik shokoladi) quruq modda asosida hisoblanganda, tarkibida kamida 20% umumiy kakao moddalari bo‘lishi kerak (shu jumladan, kamida 11% kakao yog‘i va kamida 9% yog‘siz quruq kakao moddalari**).**

2.1.7.4.2 Yarim achchiq shokoladli para mesa

Yarim achchiq shokoladli para mesa quruq modda asosida hisoblanganda, tarkibida kamida 30% umumiy kakao moddalari bo‘lishi kerak (shu jumladan, kamida 15% kakao yog‘i va kamida 14% yog‘siz quruq kakao moddalari**).**

2.1.7.4.3 Achchiq shokoladli para mesa

Achchiq shokoladli para mesa quruq modda asosida hisoblanganda, tarkibida kamida 40% umumiy kakao moddalari bo‘lishi kerak (shu jumladan, kamida 22% kakao yog‘i va kamida 18% yog‘siz quruq kakao moddalari**).**

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

2.2 Shokolad turlari (shakllari)

2.2.1 Vermishel shaklidagi shokolad va shokolad parchalari.

Shokolad vermisheli va shokolad qirindilari aralashtirish, ekstruziya (siqib chiqarish) va qotirish usuli orqali olinadigan kakao mahsulotlari bo‘lib, ushbu jarayonlar mahsulotlarga o‘ziga xos, qirsildoq tuzilish xususiyatlarini beradi. Vermishel qisqa, silindrsimon donalar shaklida, parchalar esa kichik yassi bo‘laklar shaklida bo‘ladi.

2.2.1.1 Shokoladli vermishel / shokolad parchalari

Shokoladli vermishel / shokolad parchalari quruq modda hisobida kamida 32% umumiy quruq kakao moddalarini o‘z ichiga olishi kerak, shundan kamida 12% kakao yog‘i va 14% yog‘siz quruq kakao moddalari bo‘lishi lozim.

2.2.1.2 Sutli shokoladli vermishel / sutli shokolad parchalari

Sutli shokoladli vermishel / sutli shokolad parchalari quruq modda hisobida kamida 20% quruq kakao moddalarini (shu jumladan, kamida 2,5% yog‘siz quruq kakao moddalarini) va kamida 12% Quruq sut moddalarini (shu jumladan, kamida 3 % sut yog‘ini) o‘z ichiga olishi kerak. “Quruq sut moddalari” — sut tarkibiy qismlarining tabiiy nisbatlarda qo‘shilishini anglatadi, bundan tashqari sut yog‘i qo‘shilishi yoki olib tashlanishi mumkin**.**

Vakolatli organ tomonidan talab etilgan hollarda, kakao yog‘i va sut yog‘ining jami miqdori uchun ham minimal tarkib miqdori belgilanishi mumkin.

2.2.2 Nachinkali shokolad

Nachinkali shokolad — bu tarkibi tashqi qobiqdan aniq ajralib turadigan, o‘zagi (ichki qismi) bo‘lgan va 2.1-bandda ko‘rsatilgan shokolad turlarining bir yoki bir nechtasi bilan qoplangan mahsulotdir; bundan *chocolate a la taza*, *chocolate familiar a la taza* va 2.1.7.4-bandda belgilangan mahsulotlar (*chocolate para mesa* — iste’mol shokoladi) mustasno. Nachinkali shokolad tarkibiga unli qandolat mahsulotlari, pishiriqlar, pechenye yoki muzqaymoqlar kirmaydi. Shokoladli qobiq qismi tegishli mahsulot umumiy vaznining kamida 25% ini tashkil qilishi shart.

Agar mahsulotning ichki (markaziy) qismi alohida Kodeks standarti mavjud bo‘lgan bir yoki bir nechta tarkibiy qismlardan tashkil topgan bo‘lsa, ushbu tarkibiy qism(lar) tegishli standart talablariga muvofiq bo‘lishi kerak.

2.2.3 Shokolad yoki shokoladli konfet

Shokolad yoki **s**hokoladli konfet mahsulotning bir marta iste’mol qilinadigan o‘lchamdagi turini bildiradi, bunda shokolad tarkibiy qismining miqdori mahsulot umumiy massasining kamida 25% ini tashkil qilishi kerak. Mahsulot nachinkali shokoladdan yoki 2.1-bo‘limda belgilangan shokolad turlaridan birining yoki bir nechta turlarining kombinatsiyasidan tashkil topishi kerak, bundan chocolate a la taza**,** chocolate familiar a la taza va 2.1.7.4-bo‘limda **(**iste’mol shokoladi chocolate para mesa) belgilangan mahsulotlar mustasno.

1-JADVAL. 2.1-BO‘LIMNING TARKIBIY TALABLARI BO‘YICHA UMUMIY XULOSA JADVALI

(% mahsulotdagi quruq modda miqdori bo‘yicha va 2-bo‘limda ruxsat etilgan boshqa iste’mol qilinadigan oziq-ovqat mahsulotlarining og‘irligi chiqarib tashlangandan so‘ng hisoblanadi)**.**

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Mahsulotlar	**Tarkibiy qismlar (% hisobida)**						
2. **Shokolad turlari**.	**Kakao yog‘i**.	**Yog‘siz quruq kakao modda-lari**	**Umumiy kakao quruq moddala ri**	**Sut yog‘i**	**Umumiy quruq sut moddalar**	**Kraxmal / Un**.	**Funduklar**
2.1 SHOKOLAD TURLARI (TARKIBI).							
2.1.1 Shokolad	≥ 18	≥ 14	≥ 35				
2.1.1.1 Chocolate a la taza	≥ 18	≥ 14	≥ 35			< 8	
2.1.2 Shirin Shokolad	≥18	≥12	≥30				
2.1.2.1 Oilaviy Iste’mol shokoladi	≥18	≥12	≥30			< 18	
2.1.3 Qoplama shokolad	≥31	≥2.5	≥35				
2.1.4 Sutli shokolad		≥2.5	≥25	≥2.5-3.5	≥12-14		
2.1.5 Oilaviy sutli shokolad		≥2.5	≥20	≥5	≥20		
2.1.6 Sutli qoplama shokolad		≥2.5	≥25	≥3.5	≥14		
2.1.7 Boshqa shokolad mahsulotlari							
2.1.7.1 Oq shokolad	≥20			≥2.5-3.5	≥14		
2.1.7.2 Fundukli shokolad		≥8	≥32				≥20 and ≤40
2.1.7.3 Fundukli sutli shokolad		≥2.5	≥25	≥2.5-3.5	≥10		≥15 and ≤40
2.1.7.4 Iste’mol shokoladi							
2.1.7.4.1 Iste’mol shokoladi	≥11	≥9	≥20				

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

2.1.7.4.2 Yarim achchiq iste’mol shokoladi	≥15	≥14	≥30				
2.1.7.4.3 Achchiq iste’mol shokoladi	≥22	≥18	≥40				

1 “Quruq sut moddalari” — sut tarkibiy qismlarining tabiiy nisbatlarda qo‘shilishini anglatadi, bundan tashqari sut yog‘i qo‘shilishi yoki olib tashlanishi mumkin**.**

2.2 Shokolad turlari (shakllari)							
2.2.1 Vermishel shaklidagi shokolad va shokolad parchalari.							
2.2.1.1 Shokoladli vermishel / shokolad parchalari	≥12	≥14	≥32				
2.2.1.2 Sutli sho-koladli vermishel / sutli shokolad parchalari		≥2.5	≥ 20	≥3	≥12		
2.2.2 Nachinkali shokolad (2.2.2-bo‘limga qarang**)**							
2.2.3 Shokolad yoki shokoladli konfet (2.2.3-bo‘limga qarang).							

3 Oziq-ovqat qo‘shimchalari

3.1 Ushbu standartga muvofiq bo‘lgan oziq-ovqat mahsulotlarida Oziq-ovqat qo‘shimchalari bo‘yicha umumiy standart (CXS 192-1995) ning 05.1.4 oziq-ovqat toifasi (Shokolad va shokolad mahsulotlari) hamda unga tegishli yuqori toifalar uchun 1 va 2-jadvallariga muvofiq qo‘llaniladigan kislotalilikni boshqaruvchi moddalar, antioksidantlar, to‘ldiruvchi moddalar, bo‘yoqlar (faqat sirtni bezash maqsadida), emulgatorlar, yaltiroqlik beruvchi moddalar va shirinlashtiruvchilar dan foydalanishga ruxsat etiladi. Ushbu standartga muvofiq bo‘lgan oziq-ovqat mahsulotlarida faqat 3-jadvalda ko‘rsatilgan ayrim 3-jadval oziq-ovqat qo‘shimchalaridan foydalanishga ruxsat etiladi.

3.2 Ushbu standart bilan qamrab olingan mahsulotlarda ishlatiladigan tam beruvchi moddalar (aromatizatorlar) Tam beruvchi moddalardan foydalanish bo‘yicha yo‘riqnoma (CXG 66-2008) talablariga muvofiq bo‘lishi kerak. Faqat shokolad yoki sut ta’mini taqlid qilmaydigan ta’m beruvchi moddalar (aromatizatorlar) 2.1 va 2.2-bo‘limlarda tavsiflangan mahsulotlar uchun GMP (yaxshi ishlab chiqarish amaliyoti) talablari doirasida qo‘llanishiga ruxsat etiladi, bundan

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

vanillin va etil vanillin mustasno; ular alohida yoki birgalikda maksimal 1000 mg/kg miqdorda qo‘llanishi mumkin.

3.3

Texnologik yordamchi vositalar.	**Maksimal daraja**
Geksan (62ºC - 82ºC)	1 mg/kg yog‘miqdori asosida hisoblanadi

Ushbu standartga muvofiq bo‘lgan mahsulotlarda qo‘llaniladigan texnologik yordamchi vositalar Texnologik yordamchi vositalar sifatida ishlatiladigan moddalar bo‘yicha yo‘riqnoma (CXG 75-2010) talablariga mos bo‘lishi kerak.

4 GIGIENA

Ushbu standart qoidalari bilan qamrab olingan mahsulotlarni Oziq-ovqat gigiyenasining umumiy tamoyillari (CXC 1-1969)**,** Namligi past bo‘lgan oziq-ovqat mahsulotlari uchun gigiyenik amaliyot kodeksi (CXC 75-2015) ning tegishli bo‘limlari hamda boshqa tegishli Kodeks hujjatlari, jumladan Gigiyenik amaliyot kodekslari va Amaliyot kodekslari talablariga muvofiq tayyorlash va ularga ishlov berish tavsiya etiladi.

Mahsulotlar Oziq-ovqat mahsulotlariga taalluqli mikrobiologik mezonlarni belgilash va qo‘llash tamoyillari hamda yo‘riqnomalari (CXG 21-1997) ga muvofiq belgilangan har qanday mikrobiologik mezonlarga mos kelishi kerak.

5 TAMG‘ALASH

Oldindan qadoqlangan oziq-ovqat mahsulotlarini tamg‘alash bo‘yicha umumiy standart (CXS 1-1985) talablariga qo‘shimcha ravishda quyidagi ma’lumotlar ko‘rsatilishi kerak:

5.1 Oziq-ovqat mahsulotining nomi

5.1.1 Ushbu standartning 2.1 va 2.2-bo‘limlarida tavsiflangan hamda tegishli bo‘lim talablariga javob beradigan mahsulotlar 2-bo‘limda keltirilgan nomlar asosida**,** keyingi bo‘limlarda belgilangan tartibda va ushbu standartning 5-bo‘limidagi qoidalarga muvofiq nomlanishi kerak. 2.1.1-bo‘limda belgilangan mahsulotlar **“**Achchiq-shirin shokolad**”** (*Bittersweet chocolate*), **“**Yarim shirin shokolad**”** (*Semi-sweet chocolate*), **“**Qora shokolad**”** (*Dark chocolate*) yoki **“**Chocolat fondant**”** deb nomlanishi mumkin.

Agar shakarlar to‘liq yoki qisman shirinlashtiruvchilar bilan almashtirilsa, shokoladning sotuv nomi yaqinida shirinlashtiruvchilar mavjudligini ko‘rsatuvchi tegishli ma’lumot kiritilishi kerak.Misol: “X shirinlashtiruvchilar qo‘shilgan shokolad”**.**

2-bo‘lim qoidalariga muvofiq kakao yog‘iga qo‘shimcha ravishda o‘simlik yog‘laridan foydalanilgan bo‘lsa, bu holat yorliqda mahsulot nomi va/yoki mahsulot tasviri bilan bog‘liq holda ko‘rsatilishi kerak.

Vakolatli organlar ushbu ma’lumot qanday aniq shaklda ko‘rsatilishi kerakligini belgilashi mumkin.

5.1.2 Nachinkali shokolad

2.2.2-bandda tavsiflangan mahsulotlar “Nachinkali shokolad” “X-li nachinkali shokolad”, “X nachinkali shokolad” yoki “X o‘zakli shokolad” deb nomlanishi shart, bu yerda “X” belgisi nachinkaning (to'ldirgichning) turini yoki xususiyatini ifodalaydi.

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Tashqi qobiq uchun ishlatilgan shokolad turi ko‘rsatilishi mumkin, bunda qo‘llaniladigan nomlar ushbu standartning 5.1.1-bandida ko‘rsatilgani bilan bir xil bo‘lishi shart.

Tegishli yozuv iste’molchini nachinkaning xususiyati yoki turi haqida xabardor qilishi shart.

5.1.3 Shokolad yoki shokoladli konfet

Ushbu standartning 2.2.3-bo‘limida tavsiflangan bir luqmalik o‘lchamdagi mahsulotlar **“**Shokolad” yoki “shokoladli konfet” deb nomlanishi kerak.

5.1.4 Turli xil shokoladlar to‘plami (Assorti shokoladlar)

2.1 yoki 2.2-bandlarda tavsiflangan mahsulotlar (yuvish va pishirish uchun mo‘ljallangan *chocolate a la taza*, *chocolate familiar a la taza* va *chocolate para mesa* bundan mustasno) to‘plam holida sotilganda, mahsulot nomi “Shokolad assortisi”, “Nachinkali shokoladlar to‘plami”, “Shokoladli vermishel to‘plami” va hokazo so‘zlar bilan almashtirilishi mumkin. Bunday holda, to‘plamdagi barcha mahsulotlar uchun yagona umumiy tarkibiy qismlar ro‘yxati yoki muqobil ravishda har bir mahsulot bo‘yicha alohida-alohida tarkibiy qismlar ro‘yxati taqdim etilishi shart.

5.1.5 Talab qilinadigan boshqa ma’lumotlar

Shokolad ta’midan tashqari, mahsulotga o‘ziga xos xususiyat beruvchi har qanday boshqa xushbo‘ylashtirgich mahsulot nomlanishida ko‘rsatilishi shart.

Mahsulotga o‘ziga xos xushbo‘ylik beruvchi va uning xususiyatini belgilovchi ingrediyentlar (tarkibiy qismlar) mahsulot nomining bir qismi bo‘lishi shart (masalan, Mokka shokoladi).

5.1.6 Shokolad atamasining qo‘llanilishi

Ushbu standartda belgilangan ta’rifga kirmaydigan va tarkibidagi shokolad ta’mi faqatgina yog‘siz kakao quruq moddasidan olingan mahsulotlar, basharti ular ushbu standartda tavsiflangan mahsulotlar bilan adashtirib yuborilishiga yo‘l qo‘ymasa hamda mahsulot yakuniy iste’molchiga sotiladigan mamlakatda amalda bo‘lgan qoidalar yoki urf-odatlarga muvofiq bo‘lsa, o‘z nomlanishida „shokolad“ atamasini keltirishi mumkin.

5.2 Kakao mahsulotlarining minimal miqdorini deklaratsiyalash

Vakolatli davlat organi tomonidan talab qilinganda, ushbu standartning 2.1-bandida tavsiflangan mahsulotlar (oq shokolad bundan mustasno) tarkibidagi kakao quruq moddalari miqdori to‘g‘risidagi ma’lumotga ega bo‘lishi shart**.** Ushbu deklaratsiyalash maqsadida, deklaratsiya qilinadigan foizlar mahsulot tarkibiga qo‘shilishiga ruxsat etilgan boshqa ozuqaviy mahsulotlar miqdori chegirib tashlanganidan keyin, mahsulotning faqat shokolad qismiga nisbatan hisoblanishi shart.

5.3 Chakana savdo uchun mo‘ljallanmagan idishlarni yorliqlash

Chakana savdo uchun mo‘ljallanmagan idishlarni yorliqlash “Chakana savdo uchun mo‘ljallanmagan oziq-ovqat mahsulotlari idishlarini yorliqlash bo‘yicha umumiy standart” (CXS 346-2021) talablariga muvofiq amalga oshirilishi lozim.

6. Tahlil va namuna olish usullari

6.1 Nachinkali shokoladning nachinkasi va qobig‘ini aniqlash

Glazur uchun foydalanilgan shokolad turiga tasdiqlangan barcha usullar va tegishli nachinka turiga tasdiqlangan usullar.

6.2 Kakao yog‘i miqdorini aniqlash

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

AOAC 963.15 yoki IOCCC 14-1972 standartlariga muvofiq.

6.3 Yog‘siz quruq kakao moddasi miqdorini aniqlash

AOAC 931.05 standartiga muvofiq.

6.4 Yog‘siz quruq sut moddasi miqdorini aniqlash

IOCCC 17-1973 yoki AOAC 939.02 standartlariga muvofiq.

6.5 Sut yog‘i miqdorini aniqlash

IOCCC 5-1962 yoki AOAC 945.34, 925.41B, 920.80.6.6 standartlariga muvofiq namlik miqdorini aniqlash

6.6 Namlik miqdorini aniqlash

IOCCC 26-1988 yoki AOAC 977.10 (Karl Fisher usuli) bo‘yicha; yoki AOAC 931.04 yoki IOCCC 1-1952 ga muvofiq.

6.7 Umumiy yog‘ miqdorini aniqlash

AOAC 963.15 standartiga muvofiq.

6.8 Shokolad va shokolad mahsulotlari tarkibidagi kakao yog‘idan tashqari boshqa o‘simlik yog‘larini aniqlash

Quyidagi tahlil usullari hozirgi vaqtda mavjud bo‘lgan eng maqbul usullar hisoblanadi. Kelgusida ularni tizimli ravishda takomillashtirish talab etiladi. Qo‘llanilgan kakao yog‘idan tashqari boshqa o‘simlik yog‘larining sanoat aralashmalari turini identifikatsiya qiluvchi hujjatlar vakolatli organlarning talabiga binoan taqdim etilishi shart.

6.8.1 Shokolad tarkibidagi kakao yog‘idan tashqari boshqa o‘simlik yog‘larini aniqlash

AOCS Ce 10/02 (02) usuli bo‘yicha shokoladga qo‘shilgan rafinatsiyalangan o‘simlik yog‘laridagi sterol parchalanish mahsulotlarini aniqlash.

6.8.2 Kakao yog‘idan tashqari boshqa o‘simlik yog‘larining miqdorini aniqlash[2]

Kakao yog‘lari va kakao yog‘iga taalluqli bo‘lmagan o‘simlik yog‘larida mavjud tri-atsilglitserollarni (C50, C52, C54) GC-FID usuli yordamida aniqlash (J. Amer. Oil Chem. Soc. (1980), 57, 286–293). Sutli shokoladda sut yog‘i miqdorini hisobga olgan holda tuzatish kiritish zarur.

Talqin qilish:

Agar kakao yog‘i bo‘lmagan o‘simlik yog‘ining turi ma’lum bo‘lsa**,** kakao yog‘iga taalluqli bo‘lmagan o‘simlik yog‘i miqdori J. Amer. Oil Chem. Soc. (1980), 57, 286–293 manbasiga muvofiq hisoblanadi.

Agar kakao yog‘iga taalluqli bo‘lmagan o‘simlik yog‘ining turi noma’lum bo‘lsa, hisoblash J. Amer. Oil Chem. Soc. (1982), 61 (3), 576–581 manbasiga muvofiq amalga oshiriladi.

[2] Ushbu usul kakao yog‘i ekvivalentlari (CBE), ya’ni SOS turidagi triglitseridlar hisoblangan o‘simlik yog‘larini aniqlash uchun mo‘ljallangan. Boshqa o‘simlik yog‘lari shokoladning fizik xususiyatlariga salbiy ta’sir ko‘rsatmasdan oldin faqat juda cheklangan miqdorda qo‘shilishi mumkin. Ularni an’anaviy usullar, ya’ni yog‘ kislotalari va triatsilglitserollar tahlili yordamida aniqlash mumkin.

STANDARTLAR INSTITUTI #2VJR7A0IM0 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI